

GGD adviseert: Neem de meest effectieve maatregelen voor een gezonde luchtkwaliteit

In milieubeleid wordt onderscheid gemaakt tussen bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en maatregelen bij de ontvanger. Welke maatregelen effectief zijn, is afhankelijk van de lokale situatie. Het nemen van bronmaatregelen heeft als voordeel dat dit zowel de uitstoot als de blootstelling verlaagt. Het is dan ook aan te raden deze maatregelen eerst te onderzoeken, voordat naar andere maatregelen gekeken wordt.

De *Joaquin Decision Support Tool* geeft een overzicht van de verschillende maatregelen die beschikbaar zijn op het gebied van luchtverontreiniging, en welke maatregelen het meest effectief zijn (Joaquin 2018).

Bron- en volumemaatregelen

Dit zijn maatregelen die de uitstoot beperken, zoals de Europese emissienormen voor motorvoertuigen, de Euronormen. Ook lokaal kunnen bronmaatregelen worden getroffen, zoals snelheidsverlaging op autosnelwegen in stedelijk gebied, een milieuzone, het stimuleren van fiets/OV-gebruik, beperking houtstook, beperking uitstoot aggregaten. Beperking van het autoverkeer (via bijvoorbeeld beprijzing of hoge parkeertarieven) is een voorbeeld van een volumemaatregel die leidt tot minder uitstoot. De mate waarin deze maatregelen de uitstoot verkleinen, hangt sterk samen met de maatregel (en lokale situatie); niet alle bronmaatregelen zijn in iedere situatie even effectief.

GGD-advies: De uitstoot neemt af ten gevolge van bron- en volumemaatregelen. Omdat de blootstelling daarmee ook afneemt, komt dit de gezondheid ten goede en zijn bron- en volumemaatregelen altijd een goede keus.

Overdrachtsmaatregelen

Dit zijn maatregelen die zorgen voor een andere verspreiding van de uitstoot. De effectiviteit hiervan moet per situatie bekeken worden en vergt meestal (kostbaar) onderzoek, waarbij de standaardmodellen niet volstaan. Een voorbeeld is de overkapping van wegen, zoals bij de landtunnels in de rijksweg A2. Bij dergelijke tunnels is de concentratie bij de tunnelmonden verhoogd, terwijl de luchtverontreiniging langs het ondertunnelde tracé geringer is en de luchtkwaliteit dus voor veel mensen verbetert. Geluidswallen en -schermen zorgen ook voor een andere verspreiding van de uitstoot op een weg; op sommige plekken achter het scherm nemen de concentraties toe, op andere af. Dat geldt ook voor innovatieve schermen en bomerijen.

GGD-advies: Overdrachtsmaatregelen veranderen de uitstoot niet. Wel kan de verdeling van de blootstelling ten gevolge van overdrachtsmaatregelen veranderen. Dit is niet altijd zo, en valt niet per definitie positief of negatief uit voor de potentieel blootgestelde populatie. Er is niet universeel te zeggen of overdrachtsmaatregelen een goede of slechte keuze zijn.

Receptormaatregelen

Dit zijn maatregelen om de blootstelling bij de ontvanger (de immissie) te verlagen. Voorbeelden hiervan zijn het realiseren van voldoende afstand tot de bron of het verplaatsen van luchttoevoer naar het dak of de niet-verkeersbelaste gevel van een gebouw. Vaak heeft een beperkt aantal (potentieel) blootgestelden profijt van deze maatregelen, en worden zij vooral toegepast om gevoelige groepen te beschermen.

GGD-advies: De uitstoot neemt niet af door receptormaatregelen, wel kan de blootstelling (van specifieke groepen of personen) worden beperkt. Dit komt de gezondheid van die groepen of personen ten goede en is in die gevallen een goede keus.

'Luchtzuiverende' maatregelen

Luchtzuiverende maatregelen zoals titaniumdioxide in straatklinkers, elektrische draden boven de snelweg, groen met het oog op het in drukke straten 'wegvangen' van luchtverontreiniging, een 'smog free tower' of varianten hiervan hebben geen enkel bewezen effect op de blootstelling. De uitstoot verspreidt zich alle kanten op en er wordt continu luchtverontreiniging van elders aangevoerd. Effecten op depositie of op de concentratie in een zeer beperkte cirkel om het luchtzuiverende object zijn niet relevant voor de blootstelling.

GGD-advies: Door generiek luchtzuiverende maatregelen neemt de uitstoot niet af en wordt blootstelling niet beperkt. GGD'en raden deze maatregelen af en vinden het nemen van deze luchtzuiverende maatregelen de verkeerde keuze.

Bron: GGD-richtlijn medische milieukunde: luchtkwaliteit en gezondheid, RIVM
Rapport 2018-0016